

INTERJÚ

MEDGYES PÉTER

Úgy szép az élet, ha kerek

Interjú Fekete-Nagy Katalinnal

Szokásomhoz híven jóval a megbeszélte időpont előtt értem Hódmezővásárhelyre. A parkoló mögötti füves pályán épp testnevelésóra zajlott. Benyitottam a hosszan elnyúló épület oldalsó bejáratán, ahol két kigyúrt fiatalemberbe botlottam. „Jó helyen járok?” – kérdeztem. „Ha a konditermet keresi, igen, ha az iskolát, akkor az utca közepén van a bejárat” – hangzott az udvarias válasz.

A körfolyosós épületben hatalmas nyüzsgés fogadott. Két kedves kislány fölvezetett az igazgatói irodába. Árva László igazgató úrral csak néhány mondatot sikerült váltanunk, mert becsöngettek. Fekete-Nagy Katalin franciaóráján villámsebessé váltogatták egymást a feladatok: táblamunka, vetítés, rajzolás, páros gyakorlatok, ragasztgatás, szövegolvasás. Alig győztem kapkodni a fejem. A nyolc kislány tágra nyílt szemmel próbálta követni az óra menetét, a tanárnő pedig szinte kiszuggerálta belőlük a helyes választ. Magyar szó alig hangzott el. Az

óra vége felé mindenki kapott egy színes szalagot (engem is beleértve), melyre ki-ki fölírta a maga jókívánságát, persze franciául. Kicsöngetéskor kísértáltunk az udvarra, és a magasabb lányok fölraggatták a szalagokat egy fa ágaira.

Vágjunk a közepébe! Hogyan lett magából franciatanár?

Úgy kezdődött, hogy harmadik osztályos kislányként franciatagozatos osztályba írtattak.

Miért éppen franciásba?

Merő véletlen, mert a szüleim nem beszélnek idegen nyelveken. Elég az hozzá, a szentesi Köztársaság Térei Általános Iskolában – hála Gémes Anna és Bíró Gáborné tanárnőknek – jó alapokat szereztem. Nem lehetett könnyű dolguk, mert csoportbontás nélkül egyszerre harminchárom gyerekkel foglalkoztak. Ám hogy milyen kiváló

pedagógusok voltak, jelzi, hogy az osztály egyharmadát simán fölvtették a Horváth Mihály Gimnázium francia tagozatára, ahol haladó szintről folytathattuk a nyelvtanulást.

A viláért sem akarom megbántani, de mi köze Szentesnek a francia nyelvhez?

Csoda tudja, de tény, hogy nagy hagyománya van. Annak idején évfolyamonként négy párhuzamos osztály indult, egy normál, egy természettudományos, egy francia és egy drámatagozatos osztály. A „színészek” francia nyelvű előadásokat is színpadra állítottak, mi pedig besegítettünk, ha a szükség úgy hozta.

Színészként is jeleskedett?

Inkább nézőként, mert szorongós alkat voltam. A gimit egyébként nagyon szerettem; föl sem tudnám sorolni a jobbnál jobb tanárainkat. Ja, és mindig volt francia lektorunk is.

Feltételezem, hogy a francia mellett az angol volt a második idegen nyelv.

Én még abba a korosztályba tartozom, amelyiknek kötelező volt oroszul tanulni.

És tud is oroszul?

Nem, és ma már bánom, hogy nem vettem komolyan. Ami pedig az angolt illeti, csak a sulit után vágtam bele, és főleg azóta töröm magam, hogy a nagyobbik lányom Dániában él. Amikor látogatóba megyek hozzá, bizony nem sok hasznát veszem a franciatudásomnak.

Melyik egyetemen folytatta az érettségi után?

Hát ez az! Háromszor is sikertelenül felvételiztem francia szakra. A tudásom talán megütötte a kívánt szintet, de az önbizalom szikrája se szorult belém. A szóbelin megkukultam, és egyetlen dolog járt csak a fejemben: sikerüljön élve kikerülnöm a teremből! Így aztán három éven keresztül hol itt, hol ott dolgoztam napközis kisegítőként. Végül a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola könyvtár–magyar szakán kötöttem ki.

A magyart még csak értem, de miért pont a könyvtár szakot választotta?

Azért, mert közben a szentesi városi könyvtárban helyezkedtem el. Közel nyolc évet húztam le ott, ha beleszámítom a lányok után járó gyés időszakát is. A könyvtárosi munka arra mindenesetre jó volt, hogy rájöjjenek: nem ezen a pályán akarok megöregedni.

Hanem?

Gyerekekkel szeretnék foglalkozni.

A pedagógia iránti vonzalom afféle családi örökség?

A tágabb családban akadnak ugyan pedagógusok, de a szüleim nem azok. Mindenesetre elvégeztem a magyar–könyvtár szakot, de tudtam, hogy magyartanárokból Dunát lehet rekeszteni, ezért valami használhatóbb diplomára lenne szükségem. Megcéloztam hát a számítástechnikát, ami a kilencvenes évek közepe táján felfutóban volt.

Nő létére?

Látja, pont ezt kérdezték tőlem a matekfelvételin is. Rajtam kívül egy szem lány akadt az egész évfolyamon. Ám nem volt hiábavaló az erőfeszítés, mert végzés után nyomban fölvtettek a szentesi Kiss Bálint Református Általános Iskolába.

Számítástechnika-tanárnak.

Jobbára magyart tanítottam, de közben folyton az motoszkált bennem, milyen jó lenne franciát tanítani. Indítottam hát egy franciaszakkört, és addig ügyeskedtem, amíg be nem indítottak egy francia tagozatos csoportot.

Igen ám, de közben eltelt vagy tizenöt év. Nem rozsdásodott be a franciatudása?
Minden lehetőséget megragadtam, hogy szintre hozzam, és a felvételre sikerült is.

És ekkorra már az önbizalma is megjött.

Vagy legalábbis kezdett közelíteni egy átlagos szinthez. Mellesleg ekkor már a harmadik diplomáért hajtottam a Juhász Gyula Főiskolán.

Csakugyan: magyar–könyvtár, számítástechnika, majd a francia. Hogy bírta szuflával munka mellett?

Levelező hallgatóként szabadabban mozog az ember. Mellesleg nemcsak főállásban tanítottam, hanem óraadóként többfelé is. Nem beszélve a magánórákról.

Hiába, a megélhetési kényszer!

Nem elsősorban a pénz motivált. Úgy vagyok ezzel, hogy nincs szívem nemet mondani a barátaimnak és ismerőseimnek. Meg aztán minden diák más, akár felnőtt, akár gyerek. Szeretem csinálni.

Sok év után hűtlenül elhagyta Szentest, és gimnáziumi tanárként itt, Hódmezővásárhelyen folytatta.

Hűtlenségről szó sincs, ma is a szülővárosomban élek, onnan járok be dolgozni.

Nem fárasztó a napi ingázás?

Nem mondhatnám. A buszút fél óra odafelé, ezalatt átörgetem agyamban az óraterveimet, visszafelé pedig levonom az aznapi tanulságokat. Mire hazaérek, kitisztul a fejem. Ez persze nem teljesen igaz, mert éjjel-nappal a tanítás körül keringenek a gondolataim. Akkor is, ha takarítok, vagy épp a mosógépbe tömködöm a szennyest. Nem tudok úgy bemenni egy boltba, hogy ne néznék körül, hátha akad valamilyen francia nyelvű leírás. A francia termékvásár a nagyáruházban számomra maga a paradicsom: pompás nyersanyag, hogy a másnapi órán a helyes táplálkozásról diskurálhassunk. Néha a barátaim agyára megyek, mert folyton könyörgök, nehogy ellenőrizetlenül a kukába hajítsák a különféle szóróanyagokat. Tegyük félre nekem!

Heti hány órában tanít a suliban?

Tavaly huszonhat órám volt, idén csak huszonkettő.

Azért most sem unatkozhat ennyi készülés mellett... Kínos kérdés következik. Főiskolai oklevéllel hogyan taníthat gimnáziumban?

Először is, a Németh László nemcsak gimnázium, hanem gimnázium és általános iskola. Tavaly főként alsókat tanítottam: a kiselsősöket heti két órában, a negyedikeseket pedig ötben. Nem mondom, voltak gondjaim, mert nem igazán értek a kicsik tanításához. Szerencsére volt kihez fordulnom segítségért a kollégáim közül.

De közben – ha nem tévedek – gimis csoportjai is voltak. Ezt legjobb tudomásom szerint törvény tiltja.

Így igaz, csakhogy időközben megszereztem az egyetemi diplomát is.

Hihetetlen! Ha jól számolom, ez már a negyedik diplomája, ha a magyar–könyvtárt egynek számolom. Árulja el, mi hajtja?

Egy biztos, nem a karrierizmus. Szeretek tanulni, ennyi az egész, pláne olyanoktól, mint – teszem azt – Bácskai Mihály, aki a főiskolán és az egyetemen is a tanárom volt. De említhetnék másokat is. Egyébként ma sem lustálkodom: gyakorlatvezető mentor szakirányú továbbképzési szakra járok.

Bonyolult egy név. Oda is a tudásszomja vitte?

Részben. Ugyanakkor ez a feltétele annak, hogy a Pedagógus I. kategóriából a Pedagógus II.-be léphessek. Jövőre szakvizsgázom, de közben szorgosan gyűjtöm a portfóliós anyagomat. Jöllehet csak a bizonyítvány megszerzése után nyújthatom be a portfóliót, de ha nem csipkedem magam, kimaradok az az évi szórásból. Igazából az motivált a szak elvégzésére, hogy továbbadhassam a lassan két évtizede összegyűlt szakmai tapasztalatot a fiatalabbaknak. Már ha kíváncsiak rá...

Mondja, Kati, tulajdonképpen hogyan került Vásárhelyre? És miért éppen ide?

Két évvel ezelőtt megérett bennem az elhatározás: ideje váltani. Az interneten utánanéztem a pályázati lehetőségeknek, és – mit tesz isten! – franciatanárt kerestek Vásárhelyen.

Máshová is pályázott?

Fővárosi gimnáziumba is hirdettek állást, de kinek volna kedve Pestre ingázni? Szóval csak ide nyújtottam be a pályázatomat, fölvettek, és ez már a második évem a Németh Lászlóban.

Idén is elsősorban kicsiket tanít?

A változatosság kedvéért most csupa gimnáziumi csoportom van.

Nem egészen értem. Én a nyolcadikos óráján hospitáltam. Ezek szerint ők már gimnazisták?

Igen, mert nálunk hatosztályos a gimi. A nyelvi előkészítő évre sem a kilencedik osztályban kerül sor, hanem már a hetedikben, rengeteg franciaórával megspékelve. Nyolcadikra viszont hatra csökken az óraszám.

Van olyan szaktárgy, ami franciául folyik?

Sajnos nincs. Sőt úgy fest, mintha az oktatásügy a NYEK megnyírbálására törekedne, holott éppenséggel erősítenie kéne azt.

Az a benyomásom, hogy helyesek, együttműködők a gyerekek, de föltűnt, hogy egyetlen fiú sincs közöttük.

Csuda tudja, miért, de a többi csoportomban is csak hírmondónak akad egy-két fiú.

Az angol mindenütt tarol. Nem hozza ez nehéz helyzetbe a franciát?

Idén nem indítottunk ugyan franciás osztályt a kiselsősöknél, de tavaly például kalapból sorsoltunk, ki kerül az angolos csoportba, és ki a franciásba. És egyetlen franciás szülő sem tiltakozott. Talán azért sem, mert a franciás csoportok létszáma rendszerint alacsonyabb. Egyébként sem rossz a helyzet: a Legrand cég, az Auchan és számos bank tárt karokkal várja a franciául tudó munkatársakat.

Áruljon el valamit a módszereiről!

Nem vagyok a frontális munka híve, mint ahogy a padok merev rögzítését sem kedvelem. Havonta egyszer-kétszer igyekszem valami váratlant húzni. Ha ugyanis mindig ugyanazt a verklit tekerem, félló, hogy kiégek, a gyerekek pedig halálra unják magukat.

Szó, ami szó, a „kívánságfa-díszítés” ötlete engem is meglepett. Jut eszembe, hogy állnak a tankönyvvel? Merthogy színét se láttam az órán.

Természetesen használunk tankönyvet is, és nem is lehet panaszunk a minőségére.

Az általam látott lányok olyanok voltak, akár az angyalok. Másutt sincsenek fegyelmezési gondjai?

Ritkán. Ha kellően változatosak az órák, rend van. A diákoknak érezniük kell, hogy az órán ők és a franciatudásuk fejlesztése áll a középpontban. Ez elősegíti az együttműködést. A kisebbik lányom szerint egyébként szigorú tanár vagyok.

Nem udvarlasképpen mondom, de ragyogóan tud franciául. Hány évet élt francia nyelvterületen?

Méghogy évet? Legfőljebb heteket, igaz, azt gyakran. Pedig de jó lenne egyszerre hosszabb időt kint tölteni! Csak hát a koromnál fogva...

Jaj, hagyjuk ezt!

Legutóbb egy tíznapos kisgyermekkorai nyelvoktatási továbbképzésen vettem részt Nantes-ban. Képzelje, nyolcvanhat országból vagy kétszáz franciatanár verődött össze! A szakmai színvonalra sem lehetett panasz. A franciák amúgy nagy súlyt fektetnek arra, hogy minél fiatalabb korban kezdődjön a nyelvtanulás. Példát vehetnénk róluk, de mi inkább hátrafelé haladunk. Nagy kár! Megjegyzem, volna néhány ötletem, mit kéne másképp csinálnunk.

Csupa fül vagyok.

Más alkalommal majd kifejtem.

Vigyázzon, szaván fogom!... És itthon van lehetősége a nyelvgyakorlásra?

Van egy francia lektorunk, aki sajnos nemcsak nálunk tanít, hanem rajtunk kívül még három helyi iskolában. Vele gyakran tereferélek. Esténként pedig – hála a technikának – heti rendszerességgel beszélek a francia barátainkkal.

Visszatérve az elfoglaltságaira, van tehát egy fő munkahelye, továbbá néhány magántanítványa. Ez minden? Nem mintha nem lenne elég.

Az évek során részt vettem az úgynevezett Élesztő programban, Pro Renovanda pályázatokon, Comenius Iskolai Együttműködési programokban, a Magyar–Francia Ifjúsági Alapítvány pályázatain...

Jaj, föl ne sorolja az összeset! Honnan ez a kimeríthetetlen energia?

Tudja, ez amolyan öngerjesztő folyamat. Belekezek valamibe, amiből erőt merítek. Ez újabb munkára sarkall, ami ismét feltölt – és így tovább. Se vége, se hossza.

Szorgalmi időben is forog a kerék, vagy csak a nyári szabadságát áldozza rá?

Év közben sincs megállás, hiszen szorítanak a pályázati határidők.

Tudvalévő, hogy pedagógus mellett nem könnyű az élet. Hogy viseli mindezt a kedves férje?

Köszöni szépen, jól. Talán azért, mert ő maga is tanárember. Építészetet tanít.

Vagy úgy! Akkor viszont muszáj rákérdeznem: miből élnek?

Volt egy szerény vállalkozásunk, amit elsöpört a gazdasági válság. Most próbálunk talpra állni. De engem nem különösebben izgat, ha összebb kell húzni a nadrágszíjat. Nem erről szól az életünk, és nem is vagyok hajlandó a pénztelenség miatt siránkozni.

Könnyű annak, akinek a gyerekei már kiröpültek...

Nem vitás. Felnőtt lányaim már megállnak a saját lábukon. A nagyobbik lányom építészhallgató, a kisebbiket több helyre is fölvtették, de ő most inkább kivár, és a Tescónál talált magának állást.

Gondolom, mindketten kenik-vágják a franciát.

Sőt, a férjem is. Ez szinte kötelező a családban, hiszen gyakran járnak nálunk francia vendégek. A nagylányom mindamellet angolul, olaszul és most már dánul is beszél.

Kati, maga elkötelezett pedagógus. Mégis megkérdezem: innen készül nyugdíjba?

Ha rajtam múlik, igen. Fiatal koromban beiktattam néhány vargabetűt, de ma már tudom, hogy az iskolában a helyem. Úgy szeretnék majd nyugdíjba menni, hogy azt mondhassam: semmi se maradt befejezetlenül. Kerek egészet hagytam magam után.